

Biblioteques Municipals de Reus: créixer en temps de crisi

Bibliotecas municipales de Reus: crecer en tiempos de crisis.

Cristina Garreta Girona.
Servei Municipal de Biblioteques de Reus.
C. Escorxador, 1 43202 REUS
618685921.
biblioteques.reus.cat.
cgarreta@reus.cat.

Resum:

Aquesta comunicació sobre el Servei Municipal de Biblioteques de Reus vol exposar el procés d'obertura de la segona biblioteca municipal, la Biblioteca Pere Anguera, efectuada el 18 de novembre de 2015, el seu grau d'arrelament al territori i el seu paper d'aportació innovadora al conjunt de la xarxa urbana. Així mateix aporta informació relativa a l'afectació que aquest esdeveniment provoca en el conjunt del Servei Municipal de Biblioteques, incloent la relació conveniada amb la Biblioteca privada del Centre de Lectura, generant d'aquesta manera, un nou model de xarxa urbana insòlit dins el nostre país. La comunicació pretén analitzar els punts forts i els punts febles d'aquest nou model de xarxa urbana aportant dades estadístiques i econòmiques.

Castellà

Esta comunicación sobre el Servicio Municipal de Bibliotecas de Reus, expone el proceso de apertura de la segunda biblioteca municipal, la Biblioteca Pere Anguera, efectuada el 18 de noviembre de 2015, su nivel de arraigo en el territorio y su papel de aportación de innovación al conjunto de la red urbana. También aporta información relativa a las consecuencias que tiene para el conjunto del Servei Municipal de Biblioteques, que incluye la relación conveniada con la biblioteca privada del Centre de Lectura, de modo que se establece un modelo de red urbana insólito en nuestro país. La comunicación pretende abordar las fortalezas y debilidades de este nuevo modelo aportando datos económicos y estadísticos

Anglès

This communication about the Municipal Library Service of Reus aims to expose the process of opening the second municipal library, the Pere Anguera Library, on November 18, 2015, its degree of roots in the territory and its role as the " Innovative contribution to the urban network as a whole. It also provides information regarding the involvement that this event causes in the Municipal Library Services as a whole, including the relationship established with the Private Library of the Centre de Lectura, thus generating a new model of urban unusual network within the our country. The communication aims to analyze the strengths and weaknesses of this new urban network model by providing statistical and economic data

Paraules clau: Servei Municipal de Biblioteques de Reus, Biblioteca Pere Anguera, Biblioteca Central Xavier Amorós, Biblioteca del Centre de Lectura de Reus, RFID UHF, innovació bibliotecària, conveni biblioteca pública-biblioteca privada, xarxa urbana, planificació bibliotecària.

Castellà

Servicio Municipal de Bibliotecas de Reus, Biblioteca Pere Anguera, Biblioteca Central Xavier Amorós, Biblioteca del Centre de Lectura de Reus, RFID UHF, innovación bibliotecària, convenio biblioteca pública-biblioteca privada, red urbana, planificación bibliotecària

Anglès

Municipal Library Service of Reus, Biblioteca Pere Anguera, Biblioteca Central Xavier Amorós, Biblioteca del Centre de Lectura de Reus, RFID UHF, library innovation, public library-private library agreement, urban network, library planning.

L'obertura de la Biblioteca Central Xavier Amorós de Reus (BCXA) l'any 2003, és un senyal inequívoc de la voluntat de la ciutat per incorporar-se plenament al Sistema de Lectura Pública de Catalunya, després de diverses temptatives poc reeixides de biblioteques municipals al llarg de vora 150 anys¹, i quan ja en feia 10 de la Llei 4/1993 del

¹ El 16 de febrer de l'any 1867, és la data en què queda constància per primera vegada a les actes municipals de la voluntat de l'Ajuntament per obrir una Biblioteca Municipal

Sistema Bibliotecari de Catalunya². Tradicionalment, i des de la seva obertura el 1859, el paper de “la biblioteca de Reus”, l’havia assumit la biblioteca del Centre de Lectura, una entitat destinada al foment i a la difusió de la cultura en tots els seus aspectes³, accessible a tots aquells que se’n feien socis.

Tot i que des de l’any 1999 existia un Servei Municipal de Biblioteques de Reus (SMBR) i que les biblioteques que en formaven part tenien una distribució geogràfica força equilibrada en el plànol de la ciutat, eren equipaments modestos: tres sales de lectura inserides dins de Centres Cívics de la ciutat (Ponent, Mas Abelló i Llevant) i una antiga biblioteca de La Caixa municipalitzada. Completava el SMBR la biblioteca de l’Institut Municipal de Formació Empresarial “Mas Carandell”, amb qui s’havia fet un conveni per facilitar-ne l’accés a tota la zona nord. De totes elles, només una va arribar a incorporar-se al Sistema de Lectura Pública de Catalunya, la de Ponent, però malauradament era la més propera a l’Escorxador Municipal, que havia d’esdevenir la nova Biblioteca Central. De manera que aquests equipaments es van anar tancant, durant el període 2003-2009, amb el compromís polític de desenvolupar la xarxa urbana corresponent per un municipi de vora 110.000 habitants. Així és com va quedar establert en el pla municipal de lectura pública *Les Biblioteques Municipals en l’horitzó 2011*⁴.

Aquest document de planificació de l’any 2006, doncs, desplega el que ha de ser la xarxa urbana de Reus amb una biblioteca central i tres biblioteques de proximitat.

L’any 2008, quan la Biblioteca Central tenia 5 anys, es va començar a treballar amb la primera de les 3 biblioteques locals, a la zona sud de la ciutat, on l’impacte de la central hi era pràcticament nul. Es tractava d’un edifici de 1.500 m2 de nova construcció, per a

² Llei 4/1993, de 18 de març, del sistema bibliotecari de Catalunya. (DOGC núm. 1727, de 29.3.1993)

³ *El Centre de Lectura de Reus*. [en línia] <https://www.centrelectura.cat/cdlweb/> [consulta: 4 de març 2018]

⁴ Garreta, Cristina. *Les Biblioteques municipals en l’horitzó 2011*. Reus: L’Ajuntament, 2006 (Papers de Cultura ; 2)

donar servei a uns 25.000 habitants⁵. Les obres començaven l'octubre de 2009, i l'any següent ja prenia el nom de l'historiador Pere Anguera, mort prematurament al gener i deixant el seu llegat bibliogràfic a la ciutat. Aquest fet va ser prou important per a realitzar algunes modificacions al projecte original i facilitar que tot el llegat, especialitzat en història contemporània Local i dels Països Catalans, quedés consultable des del moment d'obertura de la nova biblioteca, previst per al 2011.

Però el 2011 la crisi econòmica esclatà a Reus amb forta virulència, hi va haver un canvi de govern i tots els projectes es paralitzaren, fos quin fos el seu estat d'execució.

1. L'obertura de la Biblioteca Pere Anguera

El segon mandat de l'Alcalde pel període 2015-2019 incloïa finalment l'obertura de la segona biblioteca municipal, a la zona sud de la ciutat. Un equipament que havia quedat aturat just quan faltaven escassos mesos per al seu acabament i la inversió estava pràcticament feta. La crisi, a banda de deixar l'Ajuntament amb poca capacitat inversora, havia afectat també l'empresa constructora i la seva fallida havia fet impossible la finalització del projecte. Després de mesos d'incertesa sobre l'edifici, la notícia va aixecar una gran expectació, i va significar el tret de sortida de 15 mesos intensos de treball 24/7.

Les intencions que tenia l'ajuntament s'havien comunicat a l'equip de treball de la BCXA durant l'agost de 2014, 15 mesos abans de l'obertura, i 12 mesos després del canvi de direcció. L'encàrrec va ser d'una gran confiança per a un equip que acabava de passar un primer any de rodatge, el mínim per a un període d'adaptació.

⁵ Garreta, Cristina. *Programa funcional de la Biblioteca Local 1 de Reus*. Reus, 2009 [inèdit]

Tot l'equip del SMBR més els tècnics d'altres àrees que van intervenir a la fase final, érem conscients que teníem un encàrrec per a realitzar a contrarellotge i en un moment de màxima contenció de la despesa. Hi havia factors potents de resistència, però també n'hi havia que impulsaven la seva finalització:

1.1 Factors de resistència

1. La despesa pendent.

En aquell moment es tancava un mandat marcat per una austeritat extrema, forçada per una economia intervinguda, tota despesa era fiscalitzada i calia justificar-la molt abans de concedir-la. Tot i la inversió ja feta, no era completa i, evidentment, mancava destinar-hi recursos per a la finalització de l'obra, l'equipament tecnològic, el mobiliari, etc.

Previsió de despesa pendent	
Construcció	134.280,17 €
Equipament tecnològic	53.250'00 €
Mobiliari	169.262'48 €
TOTAL	356.792,65 €

- **La fallida de l'empresa adjudicatària inicial**

Amb la crisi del 2011, l'empresa constructora va fer fallida i deixava l'obra amb un estadi inacabat i en una situació administrativa i legal de solució complexa. Va ser necessària la superació de gran quantitat d'obstacles administratius i legals.

- **La despesa de manteniment fix anual**

Davant l'escenari de contenció econòmica extrema, qualsevol xifra es veia com una temeritat. L'Ajuntament posava un gran accent en la sostenibilitat i l'estalvi. Es va fer una estimació de mínims.

edifici	200.000 €
fons	5.000 €
activitats	7.000 €
altres despeses	50.000 €
TOTAL	342.000 €

- **La transformació del consum cultural de la nostra societat**

Tot i el Pla Municipal de Biblioteques de 2006, que parlava d'una xarxa urbana amb un mínim de 4 equipaments, com que les xifres de visitants i de préstec a les biblioteques públiques estava en una fase decreixent, una part de la societat qüestionava la idoneïtat d'invertir en noves biblioteques, i proposaven altres usos per al nou edifici

1.2 Factors impulsors

- **La inversió feta i l'avançat estat de l'obra**

Ja hi havia una important inversió feta de més de 2.000.000 d'euros, als quals calia donar rendiment, de fet l'obra estava molt a punt de ser acabada, fins i tot amb el cablejat informàtic, una part del mobiliari (taulells i prestatgeries fetes a mida), la climatització, l'ascensor, etc. El risc d'una acció vandàlica, per la seva ubicació aïllada, era molt elevat.

- **Els compromisos creats amb el Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya**

La Generalitat de Catalunya havia finançat una part de les obres de la Biblioteca Pere Anguera amb el PEB, calia vetllar per finalitzar-ne la construcció, tal i com el projecte havia establert. Per altra banda, tot i la interrupció de les obres, des del Servei no es va voler interrompre la dotació per a la ampliació de fons a través del SAB ni la de les subscripcions per anar creant històric.

- **La confiança amb l'equip professional**

Després que el primer director del SMBR, Enric Aguadé, hagués renunciat al càrrec amb una jubilació parcial l'any 2008, es va iniciar un llarg període sense una direcció tècnica formada en biblioteconomia i documentació, sinó que es va cobrir amb una gerència per a l'optimització dels recursos. Finalment, l'any 2013 es va ocupar el lloc amb un perfil tècnic que va reorganitzar l'equip existent que prestava els seus serveis a la BCXA, i va quedar a punt per implicar-se totalment en el procés d'obertura de la nova biblioteca.

- **El llegat Pere Anguera**

L'Ajuntament havia adquirit el compromís de posar a disposició de la ciutat el llegat Pere Anguera, ric en història contemporània i història local. La família de l'historiador i el seus marmassors ja havien donat aquests fons que es van dipositar provisionalment a l'arxiu municipal per començar-los a processar, però insistien en el compliment dels acords presos.

- **El moviment veïnal**

Els veïns i associacions del territori reclamaven l'obertura de la biblioteca, ja que des de l'exterior l'aspecte de l'obra era de molt acabada. Reclamaven també que feia massa temps que s'havien tancat les biblioteques del barri, les dels Centres Cívics de Mas Abelló i de Migjorn (hereva dels fons de l'antiga biblioteca de La Caixa), i que no tenien cap servei municipal a l'abast. El dia de l'aniversari de Pere Anguera (18 de novembre) van fer actes de protesta davant l'edifici els dos anys anteriors a l'obertura.

1.3 Les mesures adoptades

La decisió de reprendre el projecte d'obertura va anar acompanyada de les següents mesures:

- **Estudi màxim de necessitats mínimes.**

Calia anar minimitzant totes les partides fins a quedar-se amb el que era veritablement essencial i descartar qualsevol cost prescindible

- **Establiment de fases**

Distribució d'aquestes necessitats en fases per a reduir l'impacte econòmic. Així es va establir una primera fase amb l'obertura parcial de l'edifici, que va anar acompanyada de la licitació per lots del mobiliari, de la contractació progressiva del personal i de l'ampliació de l'horari, d'acord amb les necessitats.

- **Innovació sostenible**

La biblioteca Pere Anguera havia d'aportar innovació al conjunt del Servei Municipal de Biblioteques, amb paràmetres sostenibles, que exposarem més endavant.

- **Equip de treball únic**

L'ampliació de personal per a la nova biblioteca es faria per fases i molt ajustat, per tant, tot el treball previ, caldria que l'assumís el personal que ja treballava a la Biblioteca

Central Xavier Amorós, degudament organitzat, i que a més comptava amb una experiència de 12 anys de funcionament.

2. Innovació versus tradició

El Servei Municipal de Biblioteques de Reus va tenir clar que la nova Biblioteca Pere Anguera, que obriria les portes 12 anys més tard que la BCXA, havia d'aportar innovació a la xarxa urbana, i per tant, en la mesura que fos possible, es buscarien solucions actualitzades, sempre que no presentessin cap tipus d'incompatibilitat amb la biblioteca existent.

2.1 Formació

Evidentment que l'edifici ja estava construït, però encara hi havia possibilitat de revisar alguns valors relatius al mobiliari, la col·lecció i l'equipament informàtic, entre d'altres. La formació es va plantejar com una necessitat de primer ordre i es va explorar l'oferta del moment. Com fet a mida, es va tenir l'oportunitat d'iniciar un període de participació a jornades que van resultar molt adients, com la Jornada "Els espais per infants i joves a les biblioteques"⁶ organitzat pel grup Bib Botó del COBDC, o la jornada "Nous usos de la biblioteca pública"⁷, organitzades per la Diputació de Barcelona, que per les seves dates

⁶ *Els espais per a infants i joves a les biblioteques: compartim recursos i reflexionem sobre arquitectura, biblioteques i públic infantil i juvenil.* que va tenir lloc el 30 de gener de 2015 a la Biblioteca Sant Ildefons de Cornellà de Llobregat. [en línia] <http://cocreacio.blogspot.com.es>. [consulta: 4 de març 2018]

⁷ Jornada "*Els nous usos de la biblioteca pública*", celebrada el 26 de febrer del 2015 a la sala d'actes del Museu del Disseny de Barcelona i convocada per la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona amb la col·laboració del Consorci de Biblioteques de Barcelona i les seccions de Biblioteca Pública i Edificis Bibliotecaris i Equipaments de l'IFLA. [en línia] <http://www.diba.cat/web/biblioteques/nous-usos-bib> [consulta: 4 de març 2018]

de celebració van resultar providencials i molt inspiradores. També es van fer visites a d'altres centres catalans i estrangers. Els principals àmbits d'innovació van ser la distribució de l'espai, l'equipament i el projecte d'activitats

2.2 L'espai

El projecte que repreníem el 2014, havia estat començat el 2010, i redactat el 2008. Calia, doncs, fer-ne una revisió tècnica per tal d'actualitzar aquells paràmetres que eren revisables, sobretot tenint en compte els esdeveniments ocorreguts durant aquest període d'impàs.

1. El 2014 es va publicar la darrera actualització del Mapa de Lectura Pública, i el programa funcional estava basat en l'edició anterior de 2008.
2. Les previsions de creixement per a la zona sud de la ciutat havien estat molt optimistes en el moment del redactat del projecte, però la realitat havia estat menys transformadora
3. En els darrers anys, els ràpids canvis tecnològics i socials, havien estat profunds en l'àmbit de les biblioteques públiques, calia revisar usos i tendències en la distribució d'espais i de vegades en el concepte general.

Tot en un conjunt ens va portar a les següents modificacions

- introduir un taller per activitats dinàmiques i més invasores, fora de la sala de lectura
- modificar el mobiliari i la distribució de la sala infantil
- distribuir l'espai de la primera fase no tant atenent a edats sinó als usos, dels més sorollosos als més silencis
- redimensionar determinades seccions de la col·lecció com la de referència i música
- repensar l'espai destinat a magatzem

2.3 L'opció per la RFID UHF

En el punt de l'equipament, hi va haver tres aspectes d'innovació respecte la Biblioteca Central Xavier Amorós, el tercer dels quals requereix una atenció especial.

1. La substitució de cartelleres per pantalles de TV
2. L'autogestió de les sessions d'ordinador per part dels usuaris
3. L'adopció de la tecnologia RFID UHF per al sistema de seguretat i localització d'exemplars extraviats, enlloc de seguir amb el sistema magnètic de la BCXA.

En aquesta línia d'aportar innovació a la xarxa, des del SMB teníem clar que el sistema magnètic de seguretat havia quedat superat pels sistemes de radiofreqüència. En el nostre procés d'investigació vam descobrir que hi havia dues tecnologies, la HF, més estesa en l'àmbit de les biblioteques públiques al nostre país, protagonitzada per les principals empreses que havien liderat l'opció magnètica, i la tecnologia UHF, de més reduïda implantació a casa nostra (però més estesa en l'àmbit universitari al conjunt de la península), i emergent amb força en l'àmbit de la logística i gestió de magatzems. Va resultar, però, que la biblioteca de la seu de Tarragona del COAC, havia optat per aquesta via feia escassos mesos, i vam poder observar el seu funcionament. De seguida ens van semblar molt interessants i avantatjosos respecte altres sistemes, els següents aspectes:

- **La discreció:** l'usuari no percep que hi hagi cap sistema de seguretat, desapareixen els arcs de la porta i les antenes de detecció poden col·locar-se al sostre, en llocs molt poc visibles. També són discretes les etiquetes que cal col·locar a cada llibre i els dispositius de taulell
- **El cost:** És un sistema molt econòmic, que no necessita cap tipus de manteniment. Era, amb diferència, el sistema més econòmic, i això tot i que era molt interessant per les nostres circumstàncies, vam intentar que no ens enlluernés.
- **Les aplicacions afegides,** respecte el concepte de seguretat tradicional. El sistema de RFID UHF permet de localitzar exemplars extraviats, fer inventaris amb molt poc temps,

fer préstecs en bloc i ens permet identificar els exemplars que s'extreuen amb irregularitats al mateix moment.

L'empresa que els ho havia fet al COAC, era una empresa de Madrid, Ser-Doc⁸, que ens va posar totes les facilitats per a explicar-nos i demostrar-nos el seu producte.

Tot seguit i per sortit de dubtes, vam voler consultar al Servei de Biblioteques si coneixien el sistema i si sabien d'alguna altra biblioteca pública que l'hagués implementat, i la resposta va ser negativa. Per tant, havíem fet una gran troballa, d'una tecnologia novedosa, amb més prestacions i més econòmica! Vam concertar una reunió conjunta per a estudiar a fons les prestacions. No van sorgir elements en contra, ni tant sols incompatibilitat amb el sistema magnètic de la BCXA, perquè no són incompatibles, senzillament s'ignoren.

Per tant, tot ho teníem a favor, una nova tecnologia, més potent, amb més prestacions, sense incompatibilitats amb les altres biblioteques, més discreta i més econòmica, sense manteniment i amb un servei d'atenció al client personalíssim. Es va apostar per aquesta solució perquè semblava la més lògica, vam pensar que aviat hi hauria més biblioteques que hi apostarien. Breument, i per aportar una mica de llum al desconeixement de la ultra alta freqüència, explicarem com funciona.

El sistema RFID UHF, consisteix en l'establiment d'un diàleg per ones de ràdio entre un emissor (que emet energia i dades, les antenes, que envien les dades contra Millennium) i un receptor que li contesta (les etiquetes col·locades als llibres). D'aquesta manera el matix gest de desactivar l'alarma, és el que vincula l'usuari amb un document, i si les prestacions de Millennium estessin més desenvolupades, podríem fins i tot fer el préstec en bloc, dipositant tots els documents alhora a l'antena del taulell, o al dispositiu d'autopréstec. L'aportació de la UHF és que té més potència, i per tant, aquest diàleg entre emissor i receptor pot fer-se a major distància (per això desapareixen els arcs a les portes d'entrada i se substitueixen per antenes que poden situar-se alguns metres més allunyades)

Evidentment tot segueix els protocols i les normes ISO que regulen tant les característiques de la ràdiofreqüència, com les compatibilitats informàtiques requerides.

Un altre avantatge important és que el terminal mòbil que ofereixen des de SerDoc és substancialment més econòmic que els que ofereixen les empreses d' HF, i és de fàcil ús, de

⁸ SerDoc [en línia] <http://www.serdoc.es> [consulta: 4 de març 2018]

manera que desapareix el terror a fer inventari i fins i tot ens permet localitzar un exemplar extraviat al mateix moment⁹.

2.4 Les activitats

Una biblioteca nova, més petita, en un territori on no n'hi ha hagut de feia temps un servei estable i per tant on caldria fer molta pedagogia, permet ser una mica més agosarats, creatius, innovadors i experimentar amb la programació sense por al fracàs. Inspirats per les activitats que es desenvolupen des del Centre LesArt¹⁰ de Berlín, i amb l'entusiasme dels projectes de les biblioteques de Torreforta (Tarragona)¹¹ i de La Fraternitat a la Barceloneta¹², vam iniciar-nos amb activitats que buscaven l'arrelament al territori i la formació de l'hàbit lector. Algunes d'aquestes primeres activitats van ser:

- **Visites didàctiques amb el llapis a la mà** amb la introducció del dibuix i el càlcul, amb la col·laboració de l'arquitecte Francesc Miguel

⁹ *Implementación RFID UHF en bibliotecas*. Madrid: SerDoc, 2017 [en línia] <http://www.serdoc.es/index.php/2018/03/01/implementacion-rfid-uhf-en-bibliotecas/> [consulta: 4 de març 2018]

¹⁰ *LesArt: Berliner Zentrum für Kinder und Jugendliteratur* [en línia]. Berlín: <http://www.lesart.org> [consulta: 4 de març 2018]

¹¹ *Biblioteca pública de Torreforta* [en línia] <https://www.tarragona.cat/cultura/lletres-2/servei-municipal-de-biblioteques/biblioteca-publica-de-torreforta> [consulta: 4 de març 2018]

¹² *Biblioteca Barceloneta-La Fraternitat*. [en línia] <http://ajuntament.barcelona.cat/biblioteques/bibbarceloneta/ca> [consulta: 4 de març 2018]

- **Llegir i dibuixar.** Lectura de clàssics amb l'exploració del dibuix com a llenguatge interpretatiu
- **Llegir i pensar.** Tallers temàtics per a joves a l'entorn de la mitologia, les cançons i altres recursos literaris, per a descobrir que els "grans problemes de la vida" sovint han trobat grans respostes en la literatura al llarg dels temps
- **Llegir i caminar.** Sortides a diferents escenaris del nucli històric de Reus, testimonis, dels esdeveniments estudiats i relatats per l'historiador Pere Anguera als seus llibres.
- **Biblioteques Chillout amb els nostres músics.** Cicle d'estiu amb els interprets locals que han editat nou disc en el darrer any.
- **Tallers d'estiu,** amb professionals de diferents matèries que partint del fons de la biblioteca faciliten la descoberta vivencial de determinats aspectes (natura, personatges singulars de Reus, etc.)

Finalment, el 17 de desembre de l'any 2016, un any després de l'obertura parcial inicial, s'aconseguia obrir la totalitat de la superfície de la biblioteca, fer l'ampliació horària definitiva de 35 hores setmanals i augmentar les jornades fins a fer-les completes de dos auxiliars i d'una bibliotecària. El juliol de 2017, assolíem la plantilla completa amb dos auxiliars més, d'acord amb els mínims previstos des de bon començament.

3. La consolidació del Servei Municipal de Biblioteques de Reus

L'obertura de la Biblioteca Pere Anguera, va fer emergir de nou l'ens Biblioteques Municipals de Reus, que des de 2003 havia quedat identificat amb la Biblioteca Central Xavier Amorós. Calia donar-hi contingut, visualitzar la relació existent entre ambdues biblioteques, difondre allò que tenien de comú i allò que les feia diferents, i no només de cara enfora, sinó també internament. El principal repte és, dos anys després, fer entendre que el SMBR és molt més que dues biblioteques municipals. És l'ens que vetlla pel seu correcte desenvolupament, però també el que estableix línies d'acció en matèria de lectura i accés a la informació, d'acord amb els mandats municipals i les directrius del Servei de

Biblioteques de la Generalitat, és també, el paraigua que aixopluga els convenis amb les altres institucions bibliotecàries i patrimonials.

3.1 El conveni amb el Centre de Lectura

El mateix dia i en el mateix acte d'obertura de la Biblioteca Central Xavier Amorós, el 22 d'abril de 2003, es va signar un conveni entre el Servei Municipal de Biblioteques i la Biblioteca del Centre de Lectura (CdL) d'una durada de 25 anys, que escenificava la voluntat de l'Ajuntament de protegir la veterana entitat dels efectes que podia patir si hi havia un descens de socis. La por a perdre socis amb els servei de biblioteca pública havia planat per l'entitat al llarg dels anys, però la signatura d'un conveni econòmic substanciós i de llarga durada com el que es va signar, posava fi als històrics recels.

El conveni blindava una quantitat econòmica considerable, que s'ha mantingut estable al llarg dels anys, fins i tot en períodes de crisi.

	Pressupost SMBR	Aportació CdL	Percentatge
2012	221.185,3 €	107.670,1 €	48,7%
2013	258.471,0 €	110.792,5 €	42,9%
2014	246.077,0 €	111.124,9 €	45,2%
2015	269.697,0 €	110.013,7 €	40,8%
2016	451.912,2 €	110.013,7 €	24,3%
2017	451.912,2 €	110.013,7 €	24,3%

Les principals prestacions conveniades amb el CdL són

- Facilitar l'accés a les instal·lacions i a la xarxa wifi a joves fins a 23 anys amb el carnet de les BMR

- Facilitar el préstec interbibliotecari de fons propi o d'altres entitats del CCUC, del qual el CdL forma part
- Donar totes les publicacions pròpies del CdL i altres duplicats d'interès local
- Fer publicitat del conveni a les instal·lacions, publicacions i web.

12 anys després, amb l'obertura de la Biblioteca Pere Anguera, calia tornar a replantejar la relació entre les biblioteques municipals i la de l'entitat privada. Aquesta negociació, tot i que mantenia l'aportació econòmica, va ser costosa i va culminar amb una addenda al conveni que millorava el sistema de justificació de la subvenció i aplicava la normativa vigent, anul·lant el principi de revisió de l'aportació econòmica anual segons l'IPC. També formalitzava l'intercanvi de recursos i els aspectes de coordinació i programació conjunta, que ja existien, i que des del primer moment ens havien facilitat la visibilitat del SMBR

Alguns exemples dels programes desenvolupats:

- Les Jornades de literatura digital, que el maig d'enguany serà la tercera edició
- Les Jornades Pere Anguera que volen difondre l'obra de Pere Anguera i el seu llegat, repartit entre la Biblioteca del CdL i la BPA
- "Estiu a les biblioteques de Reus", amb les propostes conjuntes d'activitats per al període de vacances escolars

3.2 El llegat de Reus Capital de la Cultura Catalana 2017

El projecte liderat per la Regidoria de Cultura que Reus esdevingués Capital de la Cultura Catalana 2017, arribava en un moment molt interessant pel SMBR, ja que es desplegava una gran estructura comunicativa i de promoció de la ciutat que va actuar de plataforma i de projecció de diverses entitats i serveis municipals, entre ells el SMBR tot aportant projectes a l'entorn de la lectura i el patrimoni bibliogràfic. Des del mateix comissariat, es va establir que els diferents serveis municipals (festes, museus, biblioteques,...) coordinessin els projectes dels diferents eixos en els quals es volien fer accions. El SMBR va ser present en la coordinació dels projectes presentats per diverses entitats en l'Eix de la Llengua, Literatura i Pensament, i en els projectes que en nom propi, o conjuntament amb el Centre de Lectura s'hi van presentar: Les jornades Ciberliteratura, Les Jornades Pere Anguera, les jornades d'història de la literatura infantil "Llum de Llull" o el projecte de

Lectura a les places en són alguns dels exemples que han fomentat el coneixement del Servei Municipal de Biblioteques durant aquest darrer any¹³.

La CCC va ser una ocasió de posar-se a treballar conjuntament persones i entitats implicades en l'àmbit del llibre i la lectura, hi ha alguna proposta per a recollir aquesta taula amb nous projectes cara el futur.

3.3 El suport a entitats patrimonials i de foment de la lectura

El document *Les biblioteques municipals en l'horitzó 2011*, al qual ja hem fet esment, proposa una estructura basada en el concepte de desenvolupament urbà del moment (2006), que organitza els serveis bibliotecaris de Reus en 4 anelles¹⁴. El suport a les entitats patrimonials i de foment de la lectura estarien entre la 2a (L'anella bibliotecària de ciutat que inclou les biblioteques escolars i d'altres entitats) i la 3a anella, relativa a les entitats de la memòria i el patrimoni.

En el moment de tancar aquest article hi ha damunt de la taula diversos projectes per a donar suport a entitats locals que conserven fons de caire patrimonial i també una proposta d'ajuts per a les biblioteques escolars, principalment per aquelles que vetllen per a la millora contínua i es plantegen un projecte de foment de la lectura cara la ciutat.

3.4 La Carta de Serveis

En motiu de la Llei de Transparència, l'Ajuntament de Reus va establir com a prioritat per a l'any 2017 l'establiment de les Cartes de Servei per a tots els serveis municipals d'obligat compliment, i el Servei de Lectura pública¹⁵ va ser dels primers a calendaritzar. Les cartes de serveis són documents amb els quals l'Ajuntament de Reus informa la ciutadania dels serveis que presta, així com del compromís de qualitat i eficàcia que assumeix i dels mecanisme de participació de la ciutadania per millorar la prestació de serveis. Les cartes tenen naturalesa reglamentària i són vinculants per a l'administració.

¹³ *Memòria 2017 Reus Capital de la Cultura Catalana*. [en línia]. Reus: L'Ajuntament, 1 de març de 2018 http://www.reus.cat/sites/reus/files/memoria_ccc2017_final.pdf [consulta: 4 de març 2018]

¹⁴ *Op. cit.* p. 5-6

¹⁵ *Carta de Serveis: Servei de biblioteca pública*[en línia]. Reus: L'Ajuntament, 17 d'agost de 2017. <https://seu.reus.cat/seu/documentPublic/download/8715>[consulta: 4 de març 2018]

Després del carnet de lector, aquest ha estat el primer document oficial que ha donat la idea de servei únic de cara l'usuari. Un dels compromisos adquirits prioritza el préstec interbibliotecari entre les biblioteques de la ciutat.

3.5 El pla d'acció 2016-2017

Finalment, voldríem fer referència al Pla d'acció 2016-2017, que amb la biblioteca oberta el 18 de novembre de l'any 2015, i superat en una part el procés de focalització cap a la logística que ens ho havia de permetre, havia de guiar l'activitat de les biblioteques municipals, i que vam seqüenciar amb dues línies prioritàries:

1. Mantenir usuaris

Més encarat cap a la Biblioteca Central, amb l'objectiu de revisar els punts febles i reforçar els punts forts de la biblioteca existent

2. Obrir totalment la BPA i consolidar-la

Tot i que en principi, augmentar el nombre d'equipaments contribueix a augmentar el nombre d'usuaris, ens va semblar que al moment de l'obertura era prou important i valia la pena contemplar-la com una línia pròpia. Aquesta segona línia es subdividia en quatre aspectes: Aconseguir els paràmetres del Mapa de Lectura Pública, arrelar al territori, aportar cultura a tota la ciutat i crear la marca Biblioteques Municipals de Reus. El pla d'acció ens ha facilitat les xifres necessàries per a l'avaluació objectiva dels resultats i permetre la reflexió per decidir la continuació o la necessitat d'una nova orientació.

RESUM ASSISTENTS SEGONS LÍNIES DEL PLA D'ACCIÓ 2016/2017		
	ASSISTENTS	
	2016	2017
1. Activitats per al manteniment dels usuaris		
1.1 Renovació de fons		
1.2 Millora contínua de la qualitat i actualització dels serveis	125.403	139.252
1.3 Captació de nous públics / fidelització d'usuaris	7.756	11.526
1.4 Formar part activa de la marca ReusCultura aportant iniciatives a l'entorn del llibre i la lectura	970	9.013
TOTAL 1	134.129	159.791

2. Activitats en relació a l'obertura total de la Biblioteca Pere Anguera		
2.1 Dimensionar l'equipament d'acord amb el Mapa de Lectura Pública		
2.2 Activitats d'arrelament al territori2.2 Activitats d'arrelament al territori	1.788	3.005
2.3. Activitats per aportar cultura a tota la ciutat amb activitats	357	362
2.4 Dotar d'identitat l'ens Biblioteques Municipals	1.087	2.355
TOTAL 2	3.232	5.722
TOTALS	137.362	165.513

4. Conclusions

Veient tot el procés, i amb les xifres a la mà, posem en valor que al seu moment, malgrat les dificultats, l'Ajuntament va fer l'opció d'obrir la BPA, i d'aquesta manera arribar a una zona de la ciutat que no gaudia de serveis bibliotecaris. La rebuda de les entitats i també la de les persones a títol propi és altament satisfactòria i ja hi arriben propostes des del territori. Un exemple recent és la realització a la BPA d'un projecte conjunt amb el Servei de Psicoactius de l'Hospital de Sant Joan i Salut Pública de l'Ajuntament, "Prestatgeria psicoactiva", un conjunt de xerrades i la creació d'un centre d'interès bibliogràfic permanent, que ha aportat el coneixement de la biblioteca a molts joves i les seves famílies amb un tema d'interès comunitari.

De totes les mesures adoptades per a l'obertura, donem especial rellevància a la formació d'un equip únic de treball. Aquesta mesura ha estat totalment estratègica per a l'obertura amb èxit, ja que tot el suport que es va donar inicialment des de BCXA, i fins a juliol de 2017, moment en què finalment es completa la previsió de mínims, va ser d'una implicació i rendiment altíssim. El repte està en aconseguir que mica en mica es pugui normalitzar la dotació d'aquest equip, i s'arribi a l'òptim.

També ha estat encertada l'aportació que inicialment es preveia per la BPA d'innovació al conjunt de la Xarxa, ja que molts dels aspectes que han funcionat ja s'han traslladat a la BCXA (activitats, autogestió dels ordinadors) i s'estudia la conversió del sistema magnètic a la RFID UHF.

Finalment, s'instal·la el repte de traslladar a les institucions la necessitat d'identificar quan cal fer una lectura del SMBR unitària, en clau de biblioteca única (Recordem que la Llei del Sistema bibliotecari parla de la descentralització dels serveis a raó de nombre d'habitants), que ens ha de permetre avaluar l'evolució i esforç del municipi i el resultat

15es JORNADES CATALANES D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

Barcelona, 10 i 11 de maig de 2018

de les accions en un conjunt, i quan, a la vegada, cal conservar la mirada cap a la distribució dels recursos, i en aquest cas sí, vetllar per les dotacions siguin proporcionades.